

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POSWIECONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

REDAKCYJA I ADMINISTRACJA: CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 39. — TELEFON Nr. 39.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8—10 wiecz. Rękoписów nie przyjmuje.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8—10 wiecz. Rękoписów nie przyjmuje.

Redakcja i administracja: Częstochowa, II-ga Aleja Nr. 39. — Telefon Nr. 39. Cena pojedynczego egzemplarza kop. 3.

Redakcja i administracja: Częstochowa, II-ga Aleja Nr. 39. — Telefon Nr. 39. Cena pojedynczego egzemplarza kop. 3.

Agencja: w Krasowie, Noworadomsku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. — Cena pojedynczego egzemplarza kop. 3.

AKC. TOW. HANDL. - PRZEMYSŁ.

L. J. BORKOWSKI

poleca ze SKŁADÓW w mieście

ZELAZO—WYROBY ZELAZNE—OLEJE i SMARY—CYNA, OŁOW, ANTYMON—BLACHY BIAŁE i CYNKOWE — DRUT MOSIĘZNY i BLACHY MOSIĘZNE — NITY MIEDZIANE — STAL AMERYKAŃSKA i PILNIKI e. t. c.

ul, Piotrowska № 2, — Telefon № 70.

Uprzejmie prosimy Sz. Prenumeratorów o łaskawe wpłacenie zaległej prenumeraty i odnowienie na kwartał bieżący.

PEKARNIA Marcelego Chmielewskiego

Egz. od lat dziesięciu w Alei II przeniesiona została do lokalu w/ważnego przy ul. Teatralnej 48 róg Zielonej Tel 634 Filje: ul. Dojazd 13, ul. Krakowska 35, ul. Siedm Kamienic 21.

Poleca pieczywo znane ze swej dobroci, Sprzedaż detaliczna i hurtowa. Piekarnia urządzona została podług nowoczesnych wymagań.

z poważaniem Marcell Chmielewski.

Zginęła

książeczka kasy Poż. Oszczęd. Nr. 5168. 1683-3-1

Kapusta

cukrowa do sprzedania na kopy i pudry po 20 k. pud. ul. Ciemna 12 Kopiński. 2076-1.

Zginął paszport wydany przez gminę Huta Stara na nazwisko Wincentego Masłonia i weksel wystawiony przez Ludwika Montaga na rb. 100.

Kupię wieszadło z lustrem, łaskawe adresy „Wieszadło” do adm. „Gonca Czestoch.”

Wojna nowoczesna.

Jeśli mobilizację nazwać można dramatyczną ekspozycją wojny, — to wykładnikiem tragicznego konfliktu i kulminacyjnym punktem tego wstrząsającego dramatu jest niewątpliwie bitwa. Tu odsłania wojna w całej pełni swą istotę, tu święci tryumf demon niszczenia żywiołowa i potworna mocą swej morderczej broni. — Bo czego też nie ma ona na swoje usługi! Karabiny o najbardziej wyrafinowanej konstrukcji, działła, przerażające wielkością i siłą działania, środki wybuchowe bomby, szrapnele, granaty, — wypięcają się z niesłychaną szybkością jak „z konewki dyabelskiej” (tak nazywali żołnierze rosyjscy w Mandzurji karabiny maszynowe) słowem środki, wobec których broń, używana dawniej, wydać się musi śmieszna zabawką. — Mordercze działanie broni nowoczesnej spotęgowało się niepomiernie w porównaniu z bronią dawnych wieków ale też myśl ludzka wynalazła środki zaradcze, zabezpieczające bodaj częściowo przed straszcznymi następstwami zabójczych narzędzi, które mi walczą dzisiejsza wojna. Można śmiało twierdzić, że mimo wprowadzenia morderczej broni nowoczesnej współczesne bitwy nie są tak krwawe, jak dawniej i że śmiertelność na polach bitwy w śmiałym porównaniu z przeszłością, —

wających dowodów. Prowadząc obronę, bo miljonowe, następy wojsk na pole walki, trzeba się pogodzić z faktem, że i „względna” wyjątkowość rannych i zabitych przerasta liczebność wyników strat w bitwach ubiegłych wieków; lecz olbrzymie postępy na polu służby opatrunkowej, sanitarnej i zaopatrzenia wojsk wpłynęły dzisiaj nie zmniejszając dodatkowo na zredukowanie tej groźnej listy śmiertelności i stworzyły o wiele pomyślniejsze warunki humanitarne; ostrze śmiertelności stępiało dzisiaj znacznie na polu orężnej rozprawy. — Wszak w bitwach starożytnych zniknęły z powierzchni całej legiony przy bezpośrednich starciach „piers o pierś” traciłi Rzymianie niejednokrotnie więcej, — niż połowę armii; w bitwie pod Kannami (rok 216) straty ich wynosiły 92 procent; — taki stosunek utrzymał się aż do wieków średnich, — gdzie z powodu niedostatku, złego zaopatrzenia, epidemii wojennych, żniwo śmiertelności wśród rannych było przerażające. Obecne środki sanitarne i sprzężona służba etapowa zmieniły ten groźny stan zasadniczo, uważając za nieodbyły wny warunek należyte rozmieszczenie chorych i rannych na większych i oddległych przetrzestaniach aby tym sposobem uniknąć wybuchu epidemii. — Choroby pochłaniały w wojnach dawniejszych o wiele więcej ofiar, aniżeli broń. Tak n. p. wielka armia Napoleona straciła w czasie wyprawy moskiewskiej przy przejściu Niemna w drodze do Witebska, a więc w ciągu pięciu tygodni, 144,000 żołnierzy tylko wskutek niedostatku i chorób podczas gdy 6,000 żołnierzy poległo na polu wojnowym. W wojnie rosyjsko-tureckiej w r. 1877—8 nalazono około 900,000 ludzi chorych, z czego 54,000 umarło, zaś 16,000 sprzątnęła broń morderczą na kaukaskim terenie wojny zginęło wtedy 20 razy więcej ludzi wskutek chorób, aniżeli od pocisków; podobnie

Doktor PAWEŁ BRONIAŃSKI

Częstochowa Nowy-Rynek 3, Telefona 34. Choroby skórne, włosów pętel, weneryczne i Kosmetyka lekarska. Przyjmuje od 9—12 rano i od 4—6 popoł. Pnied od 8—4 popołud. Stosuje wrodziny wazelinowe SALWARSANU (HATA 606 1914 i Badawczalni na syfilis. 60

Ryski Bank Handlowy,

Filja w Częstochowie.

II-ga Aleja № 28.

Wynajmuje w opancerzonym skarbcu

KASETY STALOWE „SAFES”

Po cenach od 12 rb. do 24 rb. rocznie za leżnie od wymiaru kasety.

Dla ułatwienia czynności związanych — z manipulowaniem złożonych w kasetkach walorów (napr. odcinanie kuponów etc.) odpowiednio urządzona poczekalnia w lokalu Banku znajduje się do dyspozycji właścicieli kasy

Pianistka uczennica szkoły muzycznej, mogąca udzielać lekcji muzyki prozorna jest o złożenie oferty: Aleja II róg Cerkiewnej w wędliniarni.

Sprzedż furtuchów Łódzkich oraz blizny miękkiej stołowej i trykotów na hurt i detal. Dojazd 17 m 3 Chojacka 2467

W poniedziałek przybył do nas 5 gwał. Odebrał można za darmo — tem kosztów w hotelu Krakowski.

Zakład Froebliowski

oraz Kursy dla Ochrońiarek

Stanisławy Ligezówny

Teatralna № 28

Przyjmuje zapisy uczennic oraz dzieci codziennie od 9 rano do 5 pp. Biuro Nauczycielskie Rekomendacja Nauczycieli i Nauczycielek.

Zginęła książeczka kasy Poż. Oszczędnościowej Nr. 5163.

Wisłowska 1 rb. Michalski 1 rb. Wyter 1 rb. Łęgosz 95 k. Goldwaser 60 k. Pernak 60 k. Garbiński 60 k. Chojnacki 60 k. Jabłońska 60 k. Szwarczak 60 k. Sklep Chrześcijański 60 k. Gnoiński 50 k. M. Goldman 50 k. Badowski 60 k. Długosz 50 k. Pogardreich 50 k. Baumert 60 k. Pogardreich 50 k. Lerner 60 k. Benedekman 60 k. Proskuriowski 60 k. H. K. Lechowicz 60 k. Grylak 40 k. Kędzierski 60 k. Kromski 60 k. Grunbaum 60 k. Fiszler 60 k. Herzelska 30 k. z Gazety 2 groszy 80 k. Mittelstaet 25 k. Montag 25 k. Herszlikiewicz 25 k. Spiewak 25 k. Gostyński 20 k. Silberfeld 25 k. Salamatiński 15 k. Kowalska 15 k. Rabinowicz 15 k. Sulikowski 15 k. Wygodzki 15 k. Ejdelman 12 k. Bezbordko 10 k. Erlich 10 k. Silberstein 9 k. Zmorek 5 k. Wegier 5 k. M. N. 5 k. Razem na kwitariusz nr. 6 zebrało 111 rb. 15 kop. Nadto p. Kobinc ofiarował w naturze jedną osmą fun. herbaty i 2 fun. cukru.

Połączenie kuchni nr. 1 z kuchnią nr. 4.

Od pewnego czasu kuchnia nr. 1 przy ul. Krakowskiej 18 oblegana jest przez tysiące ludzi, przeto żeby ich nakarmić, komitet zmuszony jest gotować 2-3 razy dziennie. Pozatem, że pociąg to za sobą szaloną pracę — biedacy muszą godzinami wystawać na chłodzie, oczekując kolei. Odtąd celem usunięcia tych niewygod komitetu kuchni nr. 1 i 4 weszły w porozumienie. Od dziś więc obie kuchnie nr. 1 i 4 będą wydawały obiady za bonami jednej z nich — bez różnicy.

Z kuchni nr. 1.

Wczoraj w kuchni nr. 1 przy ul. Krakowskiej 18, wydano 1250 obiadów. Ogółem od dnia otwarcia tej kuchni wydano 20,000 porcji.

Z kuchni nr. 3.

Liczba obiadów wydawanych w kuchni nr. 3 przy ul. Staszycyca z dniem każdym wzrasta. Na dziś zamówiono 184 obiady, w tej liczbie 37 pojedynczych, złożonych tylko z zupy.

Z kuchni nr. 4.

Wczoraj w kuchni nr. 4 przy ul. Piotrowskiej nr. 12 wydano 800 obiadów.

Kartofle po 40 kop. za korzec.

Wobec ceny kartofli, wahającej się między rb. 1,50 a rb. 2,90 za korzec ciekawem będzie dla wielu, że

w jednym z majątków w pobliżu Częstochowy, mianowicie w Skrzydłowie u pp. Reszków, można nabywać kartofle po 40 kop. za korzec w ziemi. Każdy więc może sam sobie wykopać i zapłaciwszy za miejsce po 40 kop. przewieźć je własną lub wynajętą furmanką do Częstochowy. Kombinacja ta, ze strony Skrzydłowa godna naśladowania przez inne zarządy dóbr okolicznych, jest do zastosowania o tyle, o ile nabywca nie spotka przeszkód do wyjazdu z Częstochowy i o ile będzie miał pewność, że go tu z powrotem wpuszczą, bowiem ze względów wojskowych wyjazd do miasta i wyjazd bywa na pewien czas nieraz wstrzymywany.

Godne naśladowania.

Dowiadujemy się, że szambelan Łącki z Konina organizuje komisję obywatelską, złożoną z ziemian celem zbierania ofiar w naturze dla częstochowskiego komitetu dorocznej pomocy podczas wojny.

Obywatelski czyn p. Łąckiego godny jest podkreślenia i naśladowania.

Wyzysk.

Nie wszyscy piekarze i rzeźnicy nadużywają sytuacji i wyzyskują swych odbiorców. Oto na wielu z nich wylężyły się skargi za podnoszenie cen. Z drugiej Alei na przykład tylko dwa sklepy masarskie nie korzystają z czasu wojennego, mianowicie p. p. Ralszys i Pleskaczyński, natomiast w trzecim na rogu ulicy Cerkiewnej żądają za serdelki po 7 groszy, za funt słoniny zaś po 40 a nawet 50 kop. Ten właśnie wyzysk skłania osoby, liczące się z groszem, do szukania sposobności uniknięcia go i do spółkowego nabywania w kilka osób na wsi wieprzy, szlachowania ich w rzeźni miejskiej i do sporządzania sobie według sposobu domowym. Prócz tego winni pociągani będą do odpowiedzialności.

Ofiara.

Przeżeni jesteśmy o nadmienienie, że p. Adam Majewski, właściciel sklepu kolonialno-spożywczego przy ul. Krakowskiej nr. 1, kuchni nr. 1 ofiarował 200 funtowych worków kaszy.

Fałszywa denuncjacja.

Dwa członkowie Straży obywatelskiej pp. Więckowski i Majewski uważali dwóch żydów wiozących wódkę, przeto usiłowali ich zatrzymać i skierować do Straży, lecz tłum żydów nietępy, że nie pozwolił obywatelom spełnić obowiązku, lecz poturbował ich boleśnie.

Niedość na tem. Odbici przez współwyznawców: zydzi! Friedman (Warszawska 64) i Goldberg zawiado-

milli kemendanturę, iż zostali napađnici przez bandytów, wskazując nazwisko pp. Więckowskiego i Majewskiego, których oczywiście władze niemieckie aresztowały i po wyjaśnieniu się sprawy na drugi dzień dopiero z aresztu uwolniły.

Brak ludzi.

Dowiadujemy się od ziemian, że po wsiach daje się odczuwać brak ludzi do pracy, do kopania kartofli, których znaczne zapasy jeszcze nie zostały wykopane. Oczywiście przy pierwszym przymrozkach kartofle te przepadają. Niestety u nas, w Częstochowie, setki ludzi walega się bez pracy i zamiast iść na wieś, na zarobek woli rozbiierać cudze pola, dopuszczają się kradzieży, jak np. w Antolewie zamiast wzięcia się do uczciwej pracy. Smutny to nad wyraz objaw.

Bacność.

Na jakie sposoby biorą się niektórzy aferzyści niechaj posłużą fakt poniższy.

Wczoraj mieszkanka wsi Brzeziny małe, Józefa Czerwikowa, sprzedała krowę za 100 marek.

Obecny przytem zrydek, niejaki Funtowicz, zaofiarował się, że wymieni Czerwikowej papierkę na monetę brzęcząca. Po pewnym czasie F. wrócił z pieniądźmi, pozem pośpiesznie się ulotnił! Po obożeniu okazało się że usłużny zrydek wzięł sobie za faktu 10 rb. Straż zarządziła poszukiwanie złodzieja.

Wobec powyższego — bacność, kmiecie, przed wyżyskiem! Nie wyrażajcie się nigdy ludźmi nieznanymi.

Opinia publiczna — jest światłem, kogo czy ból, sprawnia sobie mubrelkę — męza.

Henryk Sienkiewicz.
(Z teki Worszytły)

Rozmańności.

Pośmierne wędrowki Kołumba.

Krzysztof Kolumb, który już za życia dosięć się naprożności, nie może nawet po śmierci znać spokoju. Ostatniemi czasy poruszono w Ameryce myśl przewiezienia jego zwłok nad kanał Panamski i złożenia ich w za-budować się tam mającem mauzoleum. Jeżeli projekt ten dojdzie do skutku, to nie będzie mu brakować precedensów, — ilość pośmiertnych wędrowek Kolumba jest znaczna. — Umarł on w niedzielę wielkanocną r. 1506 w Valledolid i tamże został pochowany. W kil-

ka lat później przeniesiono jego zwłoki do Sevilli, do klasztoru Cystersów las Cuevas, gdzie jednak niedugo po zostały, bo już w r. 1536 załadowano je na okręt, przewieziono do San Domingo i pochowano z wielką pompą w tamtejszej katedrze. — Na dwadzieście lat znalazł odkrywca Ameryki grób spokojny, — ale gdy w r. 1741 wyspa św. Dominika przeszła pod panowanie francuskie, uznano, że prochy Kolumba mogą spoczywać tylko na ziemi hiszpańskiej. Przewieziono je więc na wyspę Kubę i złożono w katedrze w Santjago. Gdy Kuba oderwała się od Hiszpanji, nowa wędrowka przez ocean i Kolumb spoczął znowu w Sevilli tym razem w katedrze. — Czyżby go teraz czekała jeszcze jedna przeprawa przez Atlantyk.

Humor i satyra.

W hotelu.

Nie mogę zupełnie zasnąć. Trzeba będzie zająć jakiego proszku.

Próbuję proszku.. perskiego.

Nauka przyzwoitości.

Sędzia (do małżeństwa oskarżonego o bójkę na ulicy): Pfe... wstydzicie się! Porządni ludzie takie rzeczy kawatwiają w domu.

W sądzie.

Sędzia: Znowu jesteś tutaj? Złodziej: Czego się pan sędzia skarży? — Zeby nie my, to chodźlibyśmy panowie w dziurawych butach.

Umie wróżbę.

— Wybieram się do wróżki, ażeby mi przepowiedziała przyszłość.

— Ja umiem wróżbę, daj mi rękę. Hm, kiedyś wszyscy przed tobą będą odkrywać głowy...

— Doprawdy? kiedy to nastąpi?

— W dzień twego pogrzebu.

Ofiary.

Dla najbiedniejszych do uznania redakcji Zbyszko Słotwiński krzyżyk srebrny, medalik srebrny, 3 monety miedziane, 1 moneta srebrna, 2 złoty, kawałek złota.

Na kuchnię nr. 3. Emilia i Izabela Grabowska srebrną monetą, 5 złotych. czwarde rubla.

Dla najbiedniejszych do uznania redakcji, Mieczysław Hoffman 50 kwiatów na 2 funty pomidorów, 2 główki kapusty włoskiej i garniec marchwi.

Na kuchnię nr. 3: zebrane przez właścicielką sklepu „Janina“ p. Biskowska rb. 1 Henryk Koczalski rb. 1 kop. 50.

Na kuchnię nr. 1: Władysław Bulski 9 monet srebrnych.

— Nie. Wolę mieć kąt własny. Mogę lepiej pracować, i mieć spokojniejsze życie. Bardzo mało bykam między ludźmi.. pracuję.

— Tak? Dora wymówiła to z lekkiem zadziwieniem. A kła czego?...

— Dla tego, że to jest strata czasu, i nie sprawia mi żadnej przyjemności.

— Więc pan tak bardzo pracujesz?

— Tak, pracuję, ile tylko mogę.

— I lubisz pan swój zawód?

— Tak, o tyle, o ile. Daje to zawsze zajęcie dla umysłu, i cel tyoiu.

Dora umilkła, lecz patrzyła na Hugona badawczo. Odpowiedział niby zadawalniająco na jej pytania, ale był jakiś oddźwięk znudzenia w jego głosie, który nie uszedł jej uwagi.

— Czy to dobrze żeś pan uznał życie tak samotne? Zapłaciła narzę.

— Dlaczegoż pani o to pytasz?

— Dla tego, że zdaje mi się, jakobyś czynił się pustelnikiem. To nie dobrze...

— Coż lepszego mi pozostaje? Coż lepszego może czynić człowiek, który tak jak ja, zmarłował życie? Wymówił te słowa z goryczą i powstał. Ona powstała także, i patrzył tak na siebie przez parę minut.

— Nie powinieneś pan myśleć o głębie przeszłości—zaoczna Dora wtruszone.

Pozłotniczy Zakład Złocenie ołtarzy, ram, mebli i t. d. E. Szumowski ul. 7 Kamienne Nr 33 m. 26 i piętro.	Handel kolonialno-gastronomiczny Karela Skrańskiego w Zawierciu ul. Pocztowa 1, dom „Udałowy”	ROWERY, MOTOCYKLE i części zapasowe na cały rok K. J. K. ul. Pocztowa 1, dom „Udałowy” Rozdział 2, Dr. Z. W. W.	AKUSZERKA Józefa Reymbalke ul. Pocztowa 1, dom „Udałowy” I Al. 2, m. 2, tel. 80 w Częstochowie.	Pracownia artystyczna Damińska i Dąbrowska LEOKADJI Teatralna 21	SKŁAD DRZEWA budowlanego R. Basziński Teatralna 54.
---	---	--	---	---	---

Adresy Firm Chrześcijańskich w Częstochowie, zamieszczone w poniższym spisie, drukowane jeden raz na tydzień kosztują cały rok 8 rb. Administ. Gońca Częst. przyjmuje zamówienia w dalszym ciągu

Apteczne składy S. Grzybowski, Stradomska 26, tel. 5-29. W. Orzeł, III Aleja 46.	Fabryki gilz T. Walkowski, II Aleja 43, tel. 204.	Magazyny mód i galanter. Dragier Klara, II Aleja 41, Krajewska, Teatralna 17. Szarek Felcja, II Aleja 28.	Powroźnicze wyroby Mądrycyki, Krakowska 23, tel. 147.
Blawatne materjaty H. Uchnast, II Aleja 81. Marja Beze II Aleja Nr 20 m. 1 tel. 105 P. Lula i S-ka Krakowska 88,	Fabryki orkiestrjonów A. Kmoniozek, ul. Stanisława 5, tel. 624. Z. Ryłski II Aleja 20, tel. 98.	Magazyny mebli Józef Leitkep, II Aleja 32.	Skład Samodziałów wełnianych Stanisław Kaczyński Stradomska 2.
Bednarskie zakłady Kopydłowski i S-wie, Teatralna 29, tel. 270	Fabryki biszkoptów i pierników A. Brajbisz, dawniej Michotek II Aleja 28 tel. 128.	Mleczarnie i masło Janina, Teatralna 37. Helena, Aleksandrowska 2 Waly. „Skrzydłów” ul. Teatralna 11, tel. 618. róg II-ej Alei.	Składy win i wódek K. Krakowski, II Aleja 24, telefona 22. Skalski, Szkolna Nr 11 telefona 22.
Biuro Elektrotechniczne Piotrowski i Januszewski, Teatr. 18, t. 1.	Fabryki cukierków. Dębski, Ułjański, Ostrowski i S-ka ulica Dojazd Nr 17, Tel. 89. Pasteka Mała 20 Tel. 5-82	Maszyny do szyja Kom. Singer, II Aleja 85 tel. 604. Krakowska 28. The Kasprzycki Company 3 Al. 78	Skład towarów żelaznych i naczyń kuchennych. W. Stajewski II Aleja Nr 33 tel. 68.
Biuro melioracji rolnych Kazimierz D. Hoff i S-ka II Al. 22. tel. 589	Farby i artykuły techniczne W. Orzeł, III Aleja 46.	Oprawa obrazów i galanter. A. Dąbrowski III Aleja Nr 73. Jan Wasilewski, II Aleja 42.	Stowarzyszenie oleści Jasnogórska 8, w Częstochowie.
Biura Techniczne i Fabryka wyrobów 1. Kociłarnia żelazna i miedziana 2. Kanalizacja wodociągi i ogrzewanie MŁOT, Dojazd 29, tel. 903,	Fabryki klódek i wentylatorów pokojowych J. Gębalski, Warszawska 83.	Optyczne zakłady K. Soczek, II Aleja 18, tel. 675.	Srebrzenie i Niklowanie T. Kotarba, Jasnogórska 26.
Cykłodrom i wareszaty rowerowe Wyrób części surowych Sodeł. T. Kurasiewicz, Szkolna 12, róg Jasnogórskiej.	Grawerzy i pieczętarze Cyganowski, Teatralna 11.	Owocarnie W. Dukaczewski, III Aleja 50, tel. 601. Filja II Aleja 24, róg Teatr.	Skład fortepjanów i pianin T. Poros II Aleja Nr 26 tel. 974.
Cegielnia Liska Cwierzyński i Piątkowski, Aleksandrowka 14, tel. 501.	Koszykarskie Zakłady N. Miszczak ul. „w. Rocha 82. Józef Szeffer I Aleja Nr 8.	Odewnia metali W. Rutkowski, ul. Dobra, róg Teatralnej dom Własny.	Stroje fortepjanów i korekta L. Wichliński, Jasna 2.
Czapnicy Chawłowski II Aleja 30. Polonja, II Aleja 19. Przyńska II Aleja 37.	Introligatorzy Jurdziński Tadeusz II Aleja 59, tel. 593. Wasilewski Jan, II Aleja 42.	Piwa składy Płomiński, ul. Teatralna 8, tel. 21. Wł. Skalski, Szkolna 11, tel. 222. Polak, Mokra 12, dom własny.	Wyroby tytabaczone T. Walkowski, II Aleja 24, tel. 194. Z. Marczyńska II Aleja Nr 33 tel. 22.
Cukiernicze wyroby Er. Kowalik, II Aleja 41.	Księgarnie i składy materiałów piśmennyh Antoni Eger, I Aleja 14, Tel. 4-38. Filja II Aleja 40, Tel. 4-35.	Pracownie gorsetów Józefy, Szkolna 1, róg III Alei.	Skład gramofonów i Zabawek dziecięcych Jan Knetig, II Aleja 39, tel. Nr 22.
Drzewny handel i przemysł Klawe Edmund, Aleksandrowska 20.	Kawa Matyjewicz, II Aleja 29. „Mokka Kawa” Piotrowski i Śmigrodzki 2 Aleja 24 telefon 479.	Pracownie i magazyny obuwia Pienkowski, II Aleja 37. Bryocht Antoni, Teatralna 13.	Reboty brukarskie i ziemne Nowakowski Michał, Warszawa 11.
Dom Handlowo-Przemysł. Kazimierz Deloff i S-ka II Al. 22, tel. 589	Kotlarskie i miedziane A. Braksator, Aleksandrowska 26, tel. 618 „Młot” Dojazd 29, tel. 203.	Przedsięb. budowlane K. Plucik i A. Skoczek, ul. Cerkiewna 17, telefon 498. „Topór”, Krakowska 40, telefon 167.	Ubezpieczenia od ognia Główna Aijentura Petarburaska Ubezpieczeń od ognia, na tydzień i od wszelkich wypadków Mieszkan. dzowski, II-ga Aleja Nr 21.
Fotografici Trzeciński III Aleja 62. Wisniewski, II Aleja 18,	Kantory przewozowe Wynajem karet, land, powozów, bryczek przeprowadzka mebli, Józef Koszowski, Teatralna 56, tel. 246. „Lech” A. Głuchowski i Lesiak, ul. Teatralna Nr 11. tel. 550	Pięmiennie materjaly i księgi buchalteryjne. J. Kolbe, Krakowska Nr 24 telefon 674. P. D. Wilkoszewski 2 Aleja 38, tel. 64.	Zakłady ślusarsko-mechaniczne Zochowski, II Aleja 33, tel. 467.
Warsz., fabryka szczołek. Suwalski, Teatralna 19.	Kanalizacje i wodociągi „Młot” Dojazd 29, tel. 203. Piotrowski i Januszewski Teatralna 18 t. 1	Piekarnie L. Maciejewski, III Aleja 69. E. Makowski, II Aleja 36.	Zakłady stolarskie i stolarsko-modelarskie Warsztaty Wzorowe Artystyczne - Mechaniczne Stolarskie, W parku powiatowym, budynek przemysłowy
Farbiarnia A. Heininger, II Aleja 19, tel. 5. Jan Sikorski ul. Targowa Nr 25, róg Mikołajewskiej,	Krawcy damscy Jan Zymek, Teatralna 35,	Pralnie Chemiczne A. Heininger, II Aleja 19, tel. 5.	Zakłady ogrodnicze i kwiatniarne J. Napioralski, III Aleja 57. Kurek, Teatralna 17.
Fabryka mydła Dobosz Warszawska 54 Krygier Michał, Krakowska 23, tel. 229.	Krawcy męscy B. Kmiecik Aleksandrowska 14 (Waly)	Przybory Fotograficzne K. Soczek, II Aleja 16, tel. 675. W. Orzeł, III Aleja 46.	Zegarmistrz Pazderski, II Aleja 35, tel. 464.
	Kliniki ginekologiczno-pedagogiczne Teatralna 14, tel. 76. i 515 Dr. Pietrasiewicz, Jasnogórska 24.	Pralnie bielizny i chemiez. Malasiewicz, II Aleja 33. Malasiewicz, III Aleja 48.	Zakłady instr. muzycznych Stefan Malko, Dojazd 11, supra 104.
	Handle win i towarów kolonialnych Karwiński i Zawistowski II Aleja 28, t. 88 Magazyn bielizny męskiej i galanterji Teodor Kamiński, II Aleja 34.	Pończosznicze Majowski Tomasz, Nadrzeżna 84. „Zofia” 2 aleja 81. gdzie tapicer	Zakłady elektr. mechaniczne F. Błachowicz, Szkolna 4, tel. 644. Olatkiewicz, Jasnogórska Nr 42.

w Noworadomsku.

Magazyny konfekcji Zofia Ruszkowskiej ulica Kaliska Nr 55. telefon 10	Slusarsko Mechaniczny Zakład M. Swiderski, ul. Przedborska, telef. 86.	Przedsiębiorstwo studzien artozyjskich Kasimierza Kalkuskińskiego ul. Koszarowa d. własny.	Zakłady krawieckie Ludwika Bartnika, ul. Kaliska, tel. 124
Malarskie Zakłady Jana Herszkiewicza Telef. 189.	Fabryka i Składy maszyn narzędzi rolniczych Franciszka Oszkowskiego ul. Przedborska Nr telefonu 7.	Magazyny obuwia Piotra Generowicza ul. Kaliska, tel. 131.	Składy wędlin Tomasa Szwedzika, ulica Przedborska dom Sabrańskiego.

w Zawierciu.

Przedsiębiorstwa studzien artozyjskich. Szczepan Grzybozyk ul. Słowna Nr 12.	„Dźwignia” Skład wyrobów żelaznych, naczyń kuchennych i galanterji. Szczuka ul. Kościelna dom „Przyjaciół”	Sklep galanterijny Jan Migdał i S-ka, ulica Błanowska róg Kościelnej.	Cukry Warszawskie. H. Rozmyślowiona ul. ul. Pocztowa 6m „Udałowy”
--	--	---	---